

RUTH MARIGOT

Blanca Busquets narra l'amenaça d'ETA que la família mai va saber

L'escriptora barcelonina tenia al cap una novel·la coral que estirés el fil de la vida de l'avi Cinto. *Constel·lacions*, editada per Proa, manté aquell propòsit, però hi guanya centralitat la fugida familiar de Pamplona després d'una amenaça d'ETA.

◆◆◆◆◆ Laura Serra

“L’home, tricorni en mà, em va ensenyar un paper. És una còpia de l’original que hem enxampat als etarres que vam detenir la setmana passada. Vaig mirar el que m’oferia. Al paper hi havia una llista de noms. El tercer era el meu. Al costat hi vaig llegir «raptar o liquidar». Així narra Blanca Busquets (Barcelona, 1961) com es va assabentar que el seu pare era un objectiu d’ETA. Que era un empresari extorquit ja ho tenia clar per una carta que l’home havia amagat al fons d’un calaix. Un any i mig després arribava la carta de constrenyiment: havia de pagar abans d’un mes.

Corrien els primers anys 70 i l’enginyer Josep Maria Busquets –que després seria conegut en el sector cultural com a administrador del Liceu i del Palau de la Música en ple escàndol, entre altres institucions– en aquella època era un empresari del tèxtil instal·lat a Pam-

plona. Havia muntat i dirigia una fàbrica de teixits i acabats, i tenia una família nombrosa que acabaria amb vuit fills. La recomanació de la Guàrdia Civil i d’un advocat que va anar a veure va ser la mateixa: “Desaparegui. Mentrestant, no faci mai els mateixos trajectes, no segueixi rutines. No en digui res a ningú”. Busquets va seguir totes les recomanacions. Va enviar la família a Barcelona. Va seguir viatjant a Navarra un temps fins que es va fer fonedís i es va instal·lar a Barcelona, en un despatxet, pagant-ho tot en metàl·lic, sense deixar rastre.

Sobretot, la recomanació que va seguir va ser la de no explicar-ho. El que li va fer destapar la capsula dels records va ser la novel·la *Patria*, de Fernando Aramburu. La seva filla, la periodista i novel·lista Blanca Busquets, l’hi va regalar quan va sortir perquè ella mateixa havia viscut fins als 11 anys a Pamplona. Un cop llegida, el pare la va sorprendre amb un: “Ara sé que em quedaven

CONSTEL·LACIONES
BLANCA BUSQUETS
PROA
240 PÀG./19,50 €

sis mesos de vida”. “Em vaig quedar en xoc –recorda ella–. I va sortir la Blanca novel·lista, perquè vaig dir-me que allà hi havia un personatge”. Aquella anècdota va fer-li replantejar la novel·la que tenia entre mans i que volia que se centrés en les estrelles i en com connecten un avi amb el seu fill, el net i el besnet.

Finalment, a *Constel·lacions* (Proa) hi ha l’avi Cinto, que celebra el seu centenari i és un apassionat de les estrelles. I Busquets dona veu a tota la família, des del besnet de 8 anys: “És una novel·la coral, cadascú té la seva guerra i sap coses que els altres no saben, que espero que sorprenguin el lector”, afirma. I, de fet, la Guerra Civil hi té un paper important: volia recrear com va ser lluitar amb la Lleva del Biberó. Però la *bomba* del pare lligada al País Basc ha guanyat centralitat, això sí, amb llicències de novel·lista. Si la família va viure a Pamplona de 1961 a 1972, al protagonista l’hi envia el 1968.

Fins a *Patria*, Busquets, que és autora de deu novel·les i periodista de Catalunya Ràdio des de fa 36 anys, mai havia indagat les excuses familiars per tornar a Barcelona. “Tots estàvem contents, viure allà era com un exili”, recorda. El final d’ETA ha estat clau perquè el passat sortís a la llum i ella s’atrevis a parlar-ne. Sempre els havien dit que van marxar de Pamplona per un canvi de criteris de gestió a la fàbrica. “Vist ara, sembla inconscient, deixar-ho tot, perquè érem set germans. Vam estar molts mesos que no entrava un duro a casa. Però sempre havia pensat: «Mira que xulo, el pare»”, diu. L’home ni tan sols es va atrevir a treure els estalvis de l’entitat bancària on els guardava. “El meu pare va ser el primer corrector de la novel·la perquè fos versemblant”, assegura. A ella li queden pocs records directes, més enllà que li havien dit: “Arrenca a córrer si algú et diu que pugis a un cotxe”. ◆◆